

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2016-09-27
Meddelad i
Stockholm

Mål nr B 5135-16

PARTER

Sökande

Östberg Group AB, 556043-2691
Box 54
774 22 Avesta

Ställföreträdare: Hans Östberg
Samma adress

Ombud: Advokat Karl-Oscar Dalin
G Grönberg Advokatbyrå AB
Box 7418
103 91 Stockholm

Motpart

Systemair AB, 556160-4108
Industrivägen 3
739 30 Skinnskatteberg

Ställföreträdare: Gerald Engström
Samma adress

DOMSLUT

1. Systemair AB förpliktas att till staten betala vite om 500 000 kr.
 2. Systemair AB ska ersätta Östberg Group AB för dess rättegångskostnad med 78 050 kr, varav 75 000 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1635751

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Rådhuset, Scheelegatan 7	08- 561 650 00 E-post: stockholms.tingsratt.patentmarknad@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08- 653 34 44	måndag – fredag 08:00-16:00

BAKGRUND

Östberg Group AB (Östberg) och Systemair AB (Systemair) är båda företag verksamma inom ventilationsbranschen. Östberg har en årsomsättning om ca 500 000 000 kr och Systemair har en årsomsättning om ca 6 000 000 000 kr.

Genom dom den 6 juli 2006 i mål MD 2006:16 förbjöd Marknadsdomstolen – på begäran av Östberg med dåvarande firma AB C.A. Östberg – Systemair vid vite av 500 000 kr att i sin marknadsföring påstå att Systemair uppfunnit kanalfläkten. Av domskälen i målet framgår att Systemair inte kunnat styrka att dess företrädare Gerald Engström hade uppfunnit fläkten. I sammanhanget kan nämnas att Marknadsdomstolen i samma dom fann att inte heller Östberg lyckats styrka att dess företrädare Hans Östberg ensam uppfunnit kanalfläkten.

Systemair har vitsordat att bolaget har delgetts Marknadsdomstolens dom.

Det är ostridigt i det nu aktuella målet att Systemair den 5–8 april 2016 i sin monter på Nordbyggmässan förevisade en kanalfläkt av den typ som var föremål för Marknadsdomstolens prövning och i direkt anslutning till kanalfläkten gjorde ett marknadsföringspåstående om ”Hur Systemair gick från lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter”, se fotografier bilaga 1–2.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Östberg har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen ska förplikta Systemair att till staten betala det förelagda vitet om 500 000 kr för överträdelse av Marknadsdomstolens förbud och yrkat ersättning för rättegångskostnad.

Systemair har bestritt käromålet.

GRUNDER

Östberg

Systemair har överträtt det av Marknadsdomstolen meddelade vitesförbudet genom att den 5–8 april 2016 i sin monter på Nordbyggmässan förevisa en kanalfläkt och i anslutning till den göra ett marknadsföringspåstående om ”Hur Systemair gick från lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter”.

Systemair

Systemair har inte överträtt Marknadsdomstolens vitesförbud. Ett påstående om att vara en lokal innovatör av kanalfläktar är inte samma sak som det förbjudna påståndet om att ha uppfunnit kanalfläkten. Systemairs marknadsföring var en mycket liten del i en allmän beskrivning av bolagets historia och en eventuell överträdelse har varit så obetydlig att den varit ursäktlig eller att vitet i vart fall ska jämkas. Under alla förhållanden kan inte Systemair hållas ansvarigt för marknadsföringen eftersom det är dotterbolaget Systemair Sverige AB som har tagit fram marknadsföringstexten och ansvarat för montern.

UTVECKLING AV TALAN

Östberg

Östberg deltog den 5–8 april 2016 på Nordbyggmässan i Älvsjö som har omkring 50 000 besökare. På mässan deltog även Systemair. Hans Östberg, styrelseledamot, och Mats Högberg, Global marketing manager, uppmärksammade att Systemair i sin monter visade en cirkulär kanalfläkt och i direkt anslutning till denna ett påstående om ”Hur Systemair gick från lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter”. Kanalfläkten var av just den typ som var föremål för prövning i Marknadsdomstolen, och för en genomsnittlig konsument var det vid en flyktig läsning

tydligt att budskapet som förmedlades var att Systemair hade upfunnit kanalfläkten. Det var också flera av Östbergs kunder som påpekade för Hans Östberg att Systemair återigen felaktigt påstod sig vara uppfinnare av kanalfläkten. Eftersom påståendet stred mot Marknadsdomstolens förbud fotograferade Mats Högberg den aktuella delen av Systemairs monter.

Systemair

Eftersom Systemair firade 40-årsjubileum tog PR-avdelningen på dotterbolaget Systemair Sverige AB fram en särskild marknadsföringstext om företagets historia till Nordbyggmässan. Det var också dotterbolaget som skötte bokningen av Systemairs mässmonter. Montern var på omkring 240 kvadratmeter och den i målet aktuella delen upptog endast en mycket liten del av denna. Det var inte Systemairs syfte att påstå att företaget upfunnit kanalfläkten och det är sannolikt inte någon annan än Hans Östberg själv som har uppfattat texten på det sättet. Begreppet ”innovatör” har en bredare betydelse än begreppet ”uppfinnare”. Det är riktigt att det aktuella påståendet om hur Systemair gått från att vara lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter gjordes i anslutning till en sådan typ av kanalfläkt som den som var föremål för Marknadsdomstolens prövning. Orsaken till detta var att Systemair hade gjort vissa förbättringar av kanalfläkten som man ville visa. Slutligen bör det framhållas att även om Nordbyggmässan har omkring 50 000 besökare så är det inte mer än ca 2 000 av dessa som är verksamma i ventilationsbranschen.

BEVISNING

Parterna har åberopat skriftlig bevisning.

På Östbergs begäran har hållits partsförhör under sanningsförsäkran med Hans Östberg och vittnesförhör med Mats Högberg.

På Systemairs begäran har hållits partsförhör under sanningsförsäkran med Gerald Engström.

DOMSKÄL

Utgångspunkter för domstolens prövning

Närmare bestämmelser om utdömande av vite finns i lagen (1985:206) om viten (viteslagen). En domstol som ska pröva ett sådant yrkande har att kontrollera om det finns lagliga förutsättningar att lägga vitesförbudet till grund för en dom, varvid innebörden av föreskrifterna i förbudet måste fastställas. Ett vite får enligt 2 § andra stycket viteslagen inte föreläggas om adressaten kan antas sakna faktisk eller rättslig förmåga att följa föreläggandet, och vitet får följaktligen inte heller dömas ut om sådan förmåga saknas.

Vidare har domstolen att pröva om vitesadressaten, dvs. Systemair, i objektiv mening har brutit mot förbudet. Avsikten hos den som förbudet riktats mot saknar betydelse för om förbudet har överträtts. Det åligger den som ansöker om utdömande av vitet att visa de omständigheter som ska ligga till grund för bedömningen.

Vitesadressaten har å sin sida att i förekommande fall visa att överträdelsen av vitesförbudet varit ursäktlig. Vid denna bedömning anses adressatens avsikt eller oaktsamhet kunna få betydelse. Enligt 9 § viteslagen kan vidare ett vite jämkas om det föreligger särskilda skäl. Det är vitesadressaten som har bevisbördan för sådana omständigheter som skulle kunna göra att en överträdelse anses ursäktlig eller utgöra skäl för jämkning av vitet (se Rune Lavin, Viteslagstiftningen, kommentaren till 6 och 9 §§ lagen om viten, e-versionen).

Är Marknadsdomstolens vitesförbud lagligen grundat?

Marknadsdomstolen har i sin dom i nu aktuell del förbjudit Systemair att påstå att företaget har uppfunnit kanalfläkten. Vitesförbudet uppfyller enligt domstolen erforderliga krav på entydighet och konkretisering (jfr NJA 2000 s. 435). Det har vidare varit möjligt för Systemair att följa föreläggandet. Det finns alltså inte några hinder i och för sig mot att lägga Marknadsdomstolens vitesförbud till grund för ett utdömande av vite i enlighet med Östbergs yrkande.

Har Marknadsdomstolens vitesförbud överträtts?

Nästa fråga som domstolen har att pröva är om Systemairs marknadsföring på Nordbyggmässan innebär en överträdelse av Marknadsdomstolens vitesförbud. Det är Östberg som har bevisbördan för att förbudet i objektiv mening har överträtts.

Det är, som tidigare angetts, ostridigt att Systemair i sin monter på Nordbyggmässan har visat en kanalfläkt av den typ som var föremål för Marknadsdomstolens prövning och i anslutning till fläkten gjort ett marknadsföringspåstående om ”Hur Systemair gick från lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter”, se fotografier, bilaga 1–2.

Marknadsdomstolen har i sin dom förbjudit Systemair att påstå att ”Systemair Aktiebolag har uppfunnit kanalfläkten”. Marknadsdomstolen har alltså inte förbjudit Systemair att använda påståenden av ”väsentligen liknande innebörd” eller ”liknande påståenden” (jfr 23 § första stycket marknadsföringslagen [2008:486] samt t.ex. MD 2013:13 domslutet och p. 568–573). Vidare bör tolkningen av ett vitesförbud av hänsyn till den enskilde vara restriktiv. Trots detta anser domstolen att Marknadsdomstolens vitesförbud måste förstås så att förbudet avser själva påståendet att Systemair är det företag som har uppfunnit kanalfläkten och inte endast användningen av den exakta formuleringen i förbudet (jfr t.ex. MD 2004:9).

Systemair har bl.a. gjort gällande att begreppet ”innovatör” har en bredare betydelse än begreppet ”uppfinnare” och att Systemair inte har haft för avsikt att förmedla intrycket att företaget har upfunnit kanalfläkten.

För att fastställa om Systemairs marknadsföring innebär en överträdelse av vitesförbudet måste marknadsföringens innebörd fastställas. Enligt fast praxis bör denna bedömning ske utifrån hur marknadsföringen uppfattas av en genomsnittskonsument som är normalt informerad samt skäligen uppmärksam och upplyst, med beaktande av sociala, kulturella och språkliga faktorer. Vid bedömning av hur en genomsnittskonsument uppfattar marknadsföring gäller att reklam i allmänhet läses flyktigt och att konsumenten i första hand påverkas av helhetsintrycket (se MD 2016:11 p. 123 och 125 med vidare hänvisningar). Även ett underförstått eller indirekt påstående kan alltså utgöra en överträdelse av vitesförbudet (se t.ex. MD 2010:28).

Avgörande för hur en marknadsföringsåtgärd ska bedömas är vidare hur framställningen uppfattas av en genomsnittlig mottagare i den målgrupp som marknadsföringen riktar sig till (se MD 2016:11 p. 124 med vidare hänvisningar). I målet ska därför beaktas att den i målet aktuella målgruppen, dvs. besökare på Nordbyggmässan, kan antas vara mer uppmärksamma och informerade om ventilationsbranschen än konsumentkollektivet i allmänhet. Vad Systemair har menat med marknadsföringen har däremot inte någon betydelse för bedömningen av marknadsföringen.

Systemairs marknadsföringspåstående att företaget har utvecklats från att vara en ”lokal innovatör av kanalfläktar” till en global tillverkare av ventilationsprodukter har förmedlats i omedelbar anslutning till en kanalfläkt av den typ som var föremål för Marknadsdomstolens prövning. Enligt domstolen ger marknadsföringen därmed den genomsnittlige besökaren på Nordbyggmässan intrycket att Systemair är innovatör av – dvs. har upfunnit – en sådan kanalfläkt som har visats. Hans Östberg har också berättat att flera av Östbergs kunder faktiskt uppfattade marknadsföringen på det sättet.

Domstolen finner det därför utrett att Systemair objektivt sett har överträtt Marknadsdomstolens vitesförbud.

Har överträdelsen varit ursäktlig eller ska vitet jämkas?

Systemair har gjort gällande att en eventuell överträdelse får anses vara ursäktlig eller att vitet i vart fall ska jämkas. Systemair har bl.a. anfört att den aktuella marknadsföringen endast utgjort en liten del av en beskrivning av företagets historia i en stor utställning och att marknadsföringen sannolikt endast använts vid just den aktuella mässan. Systemair har dessutom angett att det i vart fall inte varit företagets avsikt att bryta mot Marknadsdomstolens vitesförbud.

Det är Systemair som har bevisbördan för att det föreligger sådana omständigheter som kan göra att överträdelsen ses som ursäktlig eller att vitet ska jämkas. Enligt förarbetena till viteslagen kan exempel på omständigheter som kan föranleda jämkning av ett vite vara att ändrade förhållanden sedan vitesförbudet meddelades, att vitesbeloppet har varit schablonmässigt bestämt utan hänsyn till den enskildes ekonomi eller att adressatens underlåtenhet kan framstå som förhållandevis ursäktlig (prop. 1984/85:96 s. 55 f.). Som tidigare angetts kan även adressatens avsikt eller oaktsamhet få betydelse. I förarbetena understryks vidare att jämkning inte får bli det normala i mål om utdömande av vite (prop. 1984/85:96 s. 56).

Domstolen finner i och för sig inte anledning att ifrågasätta det som Systemair anfört om att företaget inte medvetet har överträtt vitesförbudet. Systemair måste dock i vart fall anses ha varit oaktsamt. Huvudregeln är vidare att ett vite ska dömas ut även vid en enstaka överträdelse. Marknadsföringen i förevarande fall har dessutom skett på en branschmessa med ett stort antal besökare och överträdelsen har inte varit obetydlig.

Mot denna bakgrund kan enligt domstolen de omständigheter som Systemair åberopat varken medföra att överträdelsen anses ursäktlig eller utgöra särskilda skäl för att vitet ska jämkas.

Ska Systemair hållas ansvarigt för överträdelsen?

Systemair har slutligen gjort gällande att företaget inte ska hållas ansvarigt för en eventuell överträdelse eftersom marknadsföringen har tagits fram av dotterbolaget Systemair Sweden AB och att det senare bolaget också var ansvarigt för montern på Nordbyggmässan.

Gerald Engström har berättat att Systemair Sweden AB är ett helägt dotterbolag till Systemair och att endast koncernchefen har funktioner i båda bolagen. Han har vidare uppgett att bl.a. koncernledningen och viss IT-verksamhet finns i moderbolaget Systemair och att man alltid använder det gemensamma varumärket ”Systemair” i sin marknadsföring.

Utgångspunkten i ett mål om utdömmande av vite är att en vitesadressat inte kan hållas ansvarigt för ett handlande från tredje man. I förevarande fall är dock det bolag som Systemair hävdar ska hållas ansvarigt för överträdelsen ett helägt dotterbolag till Systemair. Enligt domstolen utgör detta skäl för att Systemair Sweden AB:s handlande ska tillräknas Systemair (jfr NJA 2015 s. 512 p. 15–18).

Systemair kan alltså inte undgå ansvar för överträdelsen av vitesförbudet på den grunden att dess dotterbolag Systemair Sweden AB tagit fram marknadsföringen och varit ansvarigt för montern.

Sammanfattning

Systemair har överträtt Marknadsdomstolens vitesförbud och ska förpliktas att till staten betala det förelagda vitet. Vid denna utgång ska Systemair ersätta Östberg för rättegångskostnad. Det av Östberg yrkade beloppet är skäligt.

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2016-09-27

B 5135-16

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 3 (DV 400 PMD)

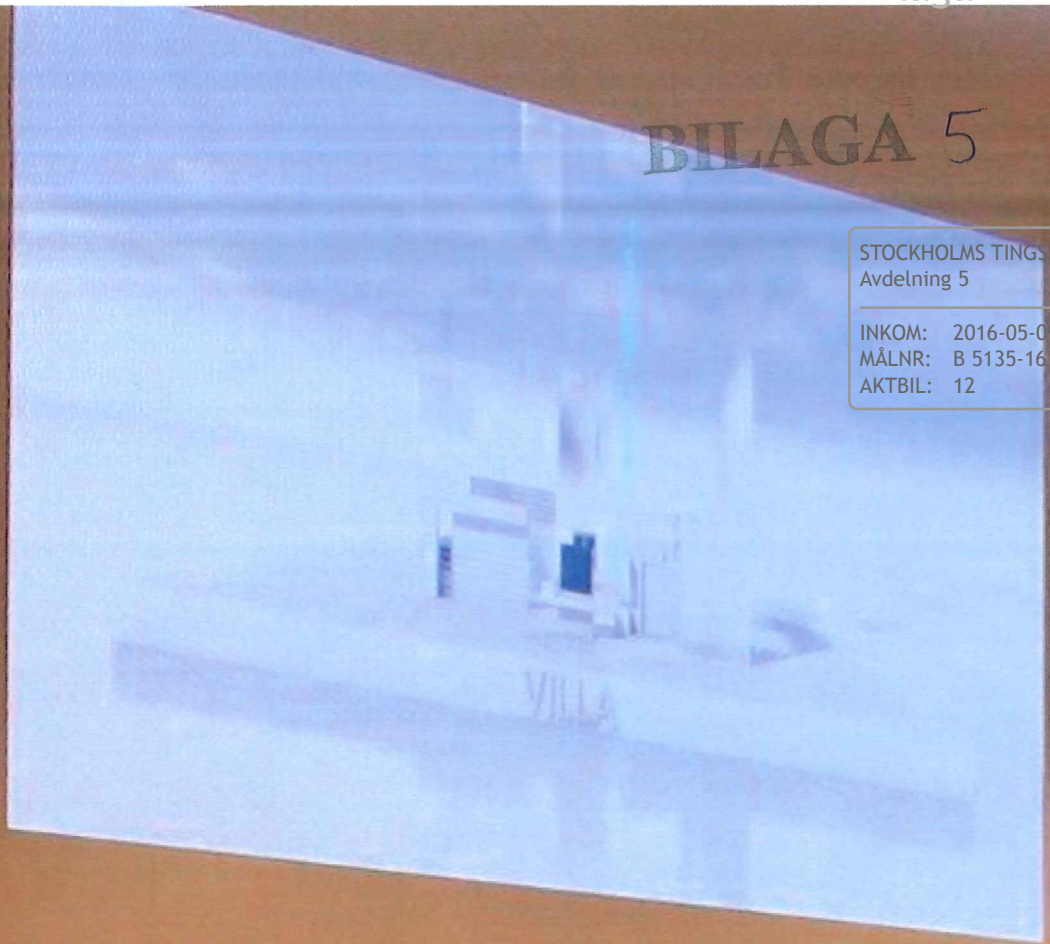
Ett överklagande, ställt till Patent- och marknadsöverdomstolen, ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen senast den 18 oktober 2016. Prövningstillstånd krävs.

Daniel Severinsson

BILAGA 5

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 5

INKOM: 2016-05-0
MÅLNR: B 5135-16
AKTBIL: 12

Från lokal till global - den raka vägen

Hur Systemair gick från lokal innovatör av kanalfläktar till global tillverkare av ventilationsprodukter

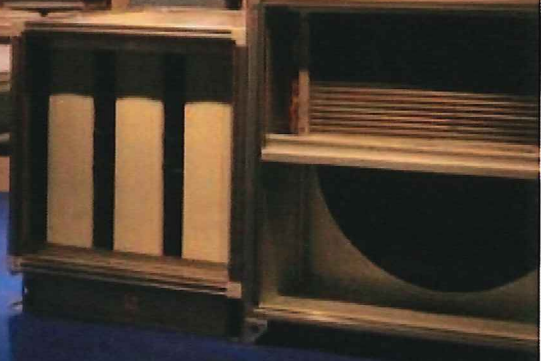

systemair

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avegränd 5
INCOM 2016-05-09
MÅLNR: S-1335-16
AKTBIL: 13

från lokal till global - berörda vägen
Det Systemair gör är att vi alltid arbetar i samarbete för
att göra tillväxten i världens alla länder.

Systemair & Swegon

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I BROTTMÅL

Den som vill överklaga Patent- och marknadsdomstolens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen.** Överklagandet prövas av Patent- och marknadsöverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen och det måste ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Patent- och marknadsöverdomstolen fordras i vissa fall att **prövningstillstånd** meddelas. Patent- och marknadsöverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det

slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,

3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd krävs och sådant inte meddelas står Patent- och marknadsdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det, i de fall prövningstillstånd krävs, klart och tydligt framgår av överklagandet till Patent- och marknadsöverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

I vilka fall krävs prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att Patent- och marknadsöverdomstolen ska pröva Patent- och marknadsdomstolens dom om den tilltalade

1. inte dömts till annan påföljd än böter, eller
2. frikänts från ansvar och brottet inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Enskilt anspråk (skadeståndstalan)

För att Patent- och marknadsöverdomstolen ska pröva en skadeståndstalan krävs prövningstillstånd. Från denna regel gäller följande undantag:

Överklagas domen även i brottmålsdelen och avser överklagandet frågan om den tilltalade ska dömas till ansvar för en gärning krävs inte prövningstillstånd för ett till denna gärning kopplat enskilt anspråk i de fall

1. det enligt ovanstående regler inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen, eller
2. prövningstillstånd i brottmålsdelen meddelas av Patent- och marknadsöverdomstolen.

Beslut i övriga frågor

Krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen krävs även prövningstillstånd vid beslut som endast får överklagas i samband med överklagande av domen.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av Patent- och marknadsdomstolen samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av Patent- och marknadsdomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Patent- och

marknadsdomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,

5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis, samt
6. om prövningstillstånd behövs, de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att målsäganden eller den tilltalade ska infinna sig personligen vid huvudförhandlingen i Patent- och marknadsöverdomstolen. Är den tilltalade anhållen eller häktad, ska det anges.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av Patent- och marknadsdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.